

## דף לימוד

### ידיעון "כשליטה פוגשת דמוקרטיה"

#### דף מקורות

1 "בענייני כלל ישראל רק זקני וגדולי הדור מוסמכים לפסוק, וגם הם עושים זאת לאחר התייעצות ביניהם... מי שאינו מוסמך ויכול לפסוק בענייני הלכות קשות כמו עגונות וגיטין ואינו בקי בש"ס וד' חלקי שו"ע – אינו ראוי לפסוק בענייני הכלל"

הגר"א שפירא, מופיע ב: רונן לוביץ', דעת תורה והציונות הדתית, בטאון צהר, תשס"ו

2 "בשום אופן אי אפשר שמישהו מהם יעשה הסכמים. הוא יודע שבנושא הזה הוא חייב להיות מותאם עם האנשים שעוסקים כל הזמן בחינוך... אם בנושאים האלה הוא יחליט לבד שלא בשיקול דעת תורני - זה יהיה סוף דרכו הפוליטית" (הרב צפניה דרורי)

ישי קרוב, 'הרב צפניה דרורי מזהיר את נפתלי בנט' 4.2.2013 [co.il/News/News.aspx/251010](http://co.il/News/News.aspx/251010)

3 כדי להבין שלטון מדיני לאשורו, ולברר כיצד נשתלשל במקורו, עלינו להתבונן ולבדוק, מה המצב שכל בני האדם נתונים בו בדרך הטבע... זהו גם המצב של שוויון, ובו כל השליטה והסמכות הדדית היא, כי שום אדם לו ממנה מנה גדולה יותר מלחברו.

אכן אין לך דבר גדול מזה:

יצורים מאותו מין עצמו ומאותה מעלה עצמה, שהטבע לא הפלה ביניהם והעניק לכולם אותן הסגולות עצמן, ושמוחוננים באותם כוחות הנפש עצמם, מן הדין שיהיו גם שווים זה ביחס לזה ולא יהיו כפופים זה לזה, זולת אם יגזור אדון הכול במפורש שיהא אחד מהם נעלה על חברו....

מתוך: ג'ון לוק, על הממשל המדיני, תרגום יוסף אור, ירושלים תשי"ט, עמוד 4.

## דף לימוד

4

ושמואל אמר עשו ועשו - אימת (אימתי / כיצד) ?

אי בעית אימא קודם בת קול (אם תרצה תאמר לפני בת הקול המכריעה שהלכה כבית הלל) וכגון דבית הלל רובא,

למאן דאמר לא עשו דהא בית הלל רובא.

(למי שאמר שבית שמאי לא עשו כדברי עצמם, הרי שזה מפני שבית הלל היו הרוב)

ומאן דאמר עשו? (ולמי שאמר שעשו בית שמאי כשיטתם הם, אף על פי שבית הלל הרוב היו?)

כי אזלין בתר רובא היכא דכי הדדי נינהו, הכא בית שמאי מחדדי טפי.

(כי הולכים אנו אחר הכרעת הרוב, הרי זה שעה שהחולקים שווין בחכמתם, אולם במקרה זה בית שמאי

מחודדים היו יותר ולפיכך, למרות שבית הלל היו הרוב עדיין נקטו בית שמאי כשיטתם הם)

בבלי, יבמות י"ד ע"א

5

העמדה הדתית מבוססת על האמונה שקיימת נקודת תצפית עדיפה, שממנה ניתן לקבל תמונת עולם

אמיתית, ומערכת ערכים מוסרית ודתית אבסולוטית ....

גרעין העמוק של אותה אמרה הטוענת:

"הדמוקרטיה איננה המשטר הטוב או המוצלח ביותר שקיים, אבל היא המשטר הפחות מסוכן".

בשביל בני אדם שמשוכנעים באידיאל כלשהו, בין אם הוא - התורה, בין אם הוא - סוציאליזם או 'איזם אחר הדומה לו, אין הדמוקרטיה יכולה להיות ערך עליון, אבל היא יכולה להיות סטרטגיה בעלת ערך עליון, שאין לוותר עליה.

אם ננסח בצורה מדויקת ביותר את האינטואיציות עליהן הצבעתי עתה, אומר שמחויבותינו הדמוקרטית איננה נובעת ממערכת ערכית אלא מאמנה.

...יש הבדל עקרוני, לדעתי, בין תורת הזכויות הטבעיות, לבין תורת האמנה.

הדמוקרטיה בדיעבד בנויה על תורת אמנה, על המחויבות היחידה הקיימת, למרות שהיא תלויה על בלימה,

על המחויבות לשמור את כללי המשחק התקינים

שלום רוזנברג, דמוקרטיה ויהדות, בתוך: דמוקרטיה ויהדות, מחלוקת ואחדות, עמ' 42-62.

## דף לימוד

6

ניתן לשער כיצד היה מדרג הרמב"ם את המשטרים הפוליטיים השונים. בראש הסולם עומד המנהיג האידיאלי המאחד בין הכוח והחוכמה. מקורה של העדפה זו נטוע היטב במסורות שעליהן נשען הרמב"ם: בדמותו של משה, הנביא נותן החוק, והמלך הפילוסוף של אפלטון.... **נראה שהרמב"ם תומך בכינונה של מונרכיה מעורבת, כלומר בשליטתו של מלך לצדה של אריסטוקרטיה של תלמידי חכמים - הסנהדרין...** במקום שאין מלך, האריסטוקרטיה שולטת לבדה, ומתוקף תקנות החירום היא רשאית להשתמש בכל הכוח העומד לרשותה כדי להבטיח את הציות לחוק

**מנחם לוברבוים, פוליטיקה וגבולות ההלכה, עמ' 85-86.**

7

האינטליגנציה חושבת שיכולה היא להפרד מעל ההמון, שאז תהיה יותר בריאה ברוחה, יותר אצילה במחשבתה. זוהי טעות יסודית, טעות שאינה מכרת את הצד הבריא שיש בההכרות הטבעיות, בהרגשות הטבעיות, ובחוששים הטבעיים, שלא נתקנו, אבל גם לא נתקלקלו על ידי שום השפעה קולטורית.... אמנם לא יוכל ההמון לשמור בעצמו את עצמו וטהרתו, איננו יכול לקשר יפה את מושגיו, גם איננו יודע איך לעמוד בקשרי המלחמה... לזה צריך הוא לעזרת גדולי התוושה, המישרים לפניו את נתיבות עולמו. אבל כשם שמשפיעים עליו עצה ותוושה, כך הוא משפיע עליהם חיים בריאים..."

**הרב קוק, אורות הקודש ב מאמר שני סימן כ"ח**

8

ישבתי פעם עם חבר'ה צעירים. אמרתי להם: "מזלה של ישראל הוא האליטות שלה". הם הרימו גבה: "מה? האליטות זה דבר מתועב, מתנשא. רמת אביב ג'... אשכנזים..." אמרתי: "אין עם בלי אליטות." הם שאלו: "אז מה זה אליטה?"

**אמרתי: "קחו נייר ועיפרון ותכתבו - אליטה זה חבר אנשים שתורם לעוצמה לאומית, לתרבות לאומית ואוניברסלית בכל התחומים. וחי במועקה מוסרית מתמדת כלפי החברה שבתוכה הוא פועל. מתוך ראיון שערך מאיר שליו עם חיים גורי: "אני לא רוצה ללכת מהעולם הזה פסימי" 4.9.2013**

<http://article.yedioth.co.il/default.aspx?articleid=7541>

9

"המסקנה הראשונה שעולה דקותיים אחרי פרסום המדגמים מדכדכת במיוחד: צריך להחליף את העם. לא עוד בחירות להנהגת המדינה, אלא בחירות כלליות לבחירתו של עם ישראל חדש — ולאחר"

**מתוך טור אישי, גדעון לוי, 18.03.2015** <http://www.haaretz.co.il/news/elections/.premium-1.2592862>